האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

זיכרונות האקדמיה ללשון העברית

כרך מד - מה - מו

לשנים התשנ"ז - התשנ"ח - התשנ"ט

האקדמיה ללשון העברית
ירושלים התשס"א

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

ZIḲRONOT HA'AQADEMYA LALLAŠON HA'IVRIT

(Proceedings of the Academy of the Hebrew Language)

Volume 44–46 for the years 1996–1999

The Academy of the Hebrew Language
Jerusalem 2001

©
כל הזכויות שמורות לאקדמיה ללשון העברית, התשס"א

העורך: ברק דן

האקדמיה ללשון העברית, ת"ד 3449, ירושלים 91034
טל' 02-6493555, פקס' 02-5617065
דואר אלקטרוני: acad2u@vms.huji.ac.il
אינטרנט: http://hebrew-academy.huji.ac.il
מאגר המונחים: http://hebrew-terms.huji.ac.il

סִדר ועריכה במחשב: האקדמיה ללשון העברית
הדפסה: "גרפית" בע"מ, ירושלים

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

תוכן העניינים

החברים באקדמיה 7

החלטות האקדמיה 9

א. החלטות בדקדוק, 9 ◆ ב. החלטות במינוח, 22 ◆ ג. מילים בשימוש כללי, 24

ישיבות המליאה

שנת התשנ״ז

הישיבה המאתיים ושלושים (רל) 27

א. דברים לזכר יגאל ינאי ז״ל, 28 ◆ ב. ברכות ואישור זיכרונות האקדמיה, 30 ◆ ג. בחירת ועדה לבחינת סגולות מועמדים לאקדמיה, 31 ◆ ד. ניקוד ה״א הידיעה ומילת השאלה ׳מה׳, 31 ◆ ה. צורת הבינוני של גָּבַהּ, 40 ◆ ו. ניקוד השמות מטס, משט ומטח, 43 ◆ ז. אישור הודעת ועדת הדקדוק, 44 ◆ ח. מילים בשימוש כללי, 46

הישיבה המאתיים שלושים ואחת (רלא) 49

א. הודעה וברכות, 49 ◆ ב. מילים בשימוש כללי, 50 ◆ ג. מונחי הדיפלומטיה ואישור המילון למונחי הדיפלומטיה, 60 ◆ ד. מונח ממונחי הבנקאות ושוק ההון, 64

הישיבה המאתיים שלושים ושתיים (רלב) 66

א. תנחומים, 66 ◆ ב. אישור תקציב האקדמיה לשנת 1997, 66 ◆ ג. בחירת חברים חדשים, 69 ◆ ד. בחירות לוועדים, 69

הישיבה המאתיים שלושים ושלוש (רלג) 70

א. ברכות, 70 ◆ ב. הרצאת שמעון זנדבנק ״המתרגם כמי שאינו יכול, המתרגם כמי שמוכרח״, 70 ◆ ג. מונחי משפט: הֲמָתָה בְּדָם קַר, הַחְדָּלָה, סוּפִּ־יוּדִיצָה; אישור מונחי הדין הפלילי, 76 ◆ ד. מילים בשימוש כללי, 85

הישיבה המאתיים שלושים וארבע (רלד) 91

א. תנחומים: דוד שחר ז״ל; דברים לזכר חיים רבין ז״ל, 91 ◆ ב. המינוח הטכנולוגי, 96

הישיבה המאתיים שלושים וחמש (רלה) 120

א. בחירות למנהלה ולוועדה לבחינת סגולות המועמדים לאקדמיה, 120 ◆

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

ב. נטיית הפועל – גזרת ל״א, 121 ◆ ג. ענייני דקדוק: רָטֹב וְרָטוּב; צורת הזוגי; צורת הרבים של מִכְסָה, 129 ◆ ד. אישור הודעת ועדת הדקדוק, 133 ◆ ה. מילים בשימוש כללי, 135

הישיבה המאתיים שלושים ושש (רלו) 142

א. בחירת נשיא האקדמיה, 142 ◆ ב. בחירת חברים חדשים, 143

שנת התשנ״ח

הישיבה המאתיים שלושים ושבע (רלז) 145

א. אישור הצעת התקציב של האקדמיה לשנת 1998, 145 ◆ ב. אישור זיכרונות האקדמיה, 148 ◆ ג. דין וחשבון על עבודת המזכירות המדעית, 148 ◆ ד. ענייני דקדוק: מסקנה; בדל, 156 ◆ ה. אישור הודעת ועדת הדקדוק, 160

הישיבה המאתיים שלושים ושמונה (רלח) 165

א. מונחים בתחבורה מסילתית ואישור מונחי התחבורה המסילתית, 165 ◆ ב. מונחים שונים: כְּמָה, כְּמַת; מִפְגָּשׁ, 171 ◆ ג. אישור הודעת הוועד המשותף על מונחים שונים, 175 ◆ ד. מונחים בדיפלומטיה ואישור המילון למונחי הדיפלומטיה, 177 ◆ ה. פארק תעשייתי או תעשיון, 182

הישיבה המאתיים שלושים ותשע (רלט) 184

א. ארבעה כרכים בסדרה מקורות ומחקרים, 184 ◆ ב. בחירת ועדה לבחינת סגולות מועמדים לאקדמיה, 185 ◆ ג. מקרא הודעה, 185 ◆ ד. דין וחשבון על הנעשה במפעל המילון ההיסטורי, 186 ◆ ה. ענייני דקדוק: ניקוד תעוזה; צורת הנסמך של מסקנה; צורת הנפרד צֶלַע; צורת הנסמך של כֶּתֹנֶת; נטיית פנס; ניקוד חרצן, סרעף, 193 ◆ ו. אישור הודעת ועדת הדקדוק, 205

הישיבה המאתיים וארבעים (רמ) 211

א. מונחים בתחבורה אווירית ואישור מונחי התחבורה האווירית, 211 ◆ ב. ענייני דקדוק: אשכנזי, ספרדי; מיליון, מיליארד וכד׳; קיום הקמץ בנטיית משקל פַּעַל; קיום הקמץ בשמות אָמָן, אֵמָן, שֵׁתָף; ניקוד אישות, 215 ◆ ג. מילים בשימוש כללי, 222

הישיבה המאתיים ארבעים ואחת (רמא) 231

חלק א: א. הצגת הטיוטה של ׳החלטות האקדמיה בדקדוק׳ (תשי״ג–תשנ״ח), 231 ◆ ב. שינוי בכללי שמות התרכובות בכימיה אורגנית ואי־אורגנית, 236 ◆ ג. מונחים בטכנולוגיית המידע, 238 ◆ ד. גָּבֵר, שַׁלְטָנִי; כדור־עף, 241

חלק ב: ישיבה חגיגית לכבוד שנת היובל למדינה: א. הרצאת נשיא האקדמיה משה בר־אשר: ״האקדמיה והלשון העברית״, 244 ◆ ב. הרצאת אהרן מגד: ״הספרות ותחיית הלשון העברית״, 249 ◆ ג. דברי השר הרב יצחק לוי, 252

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

הישיבה המאתיים ארבעים ושתיים (רמב) 255

א. בחירת סגן נשיא האקדמיה, 255 ◆ ב. בחירת חברים חדשים, 255 ◆ ג. בחירות לוועד המינוח, 255

שנת התשנ"ט

הישיבה המאתיים ארבעים ושלוש (רמג) 256

א. הודעת הנשיא ובחירת ועדה לבחינת סגולות מועמדים לאקדמיה, 256 ◆ ב. שמות בעלי חיים, 257 ◆ ג. מונחים בטכנולוגיית המידע, 263 ◆ ד. מילים בשימוש כללי, 267

הישיבה המאתיים ארבעים וארבע (רמד) 274

א. ברכות ותנחומים, 274 ◆ ב. מילים בשימוש כללי, 274 ◆ ג. קיום הקמץ בנטיית משקל פַּעָל, 283 ◆ ד. הגרוניים בפועל, 286

הישיבה המאתיים ארבעים וחמש (רמה) 293

א. אישור תקציב האקדמיה לשנת 1999, 293 ◆ ב. בחירת חברים חדשים, 294 ◆ ג. בחירות לוועדים, 294

הישיבה המאתיים ארבעים ושש (רמו) 295

א. ברכות והודעה על התקציב, 295 ◆ ב. נהג, שען ודומיהם – התנועה לפני הח"ע בקמץ, 296 ◆ ג. הגרוניים בפועל, 298 ◆ ד. מילים בשימוש כללי, 303

הישיבה המאתיים ארבעים ושבע (רמז) 313

ישיבה מיוחדת במכון מזי"א: א. דברי פתיחה, 313 ◆ ב. מכון מזי"א, 314

הישיבה המאתיים ארבעים ושמונה (רמח) 321

א. הצעת האד' בן־חיים בעניין הגרוניים, 321 ◆ ב. מילים בשימוש כללי – מונחי טיפוס וגלישה, 328 ◆ ג. משקל פַּעָל, 333

דוחות

דוח המזכירות המדעית 339

א. פעולות האקדמיה, 339 ◆ ב. הוועדים והוועדות, 340 ◆ ג. פעולות המזכירות המדעית, 347

דוח לשכת חיפה (הוועדה המרכזית למונחי הטכנולוגיה) 351

דוח מפעל המילון ההיסטורי ללשון העברית 354

א. מדור הספרות העתיקה, 354 ◆ ב. מדור הספרות העברית החדשה, 356 ◆
ג. מדור המחשוב וההוצאה לאור, 357

דוח המכון ע"ש ד"ר אהרן מ' מזי"א לתולדות תחיית הלשון העברית 359

הצעות תקציב

הצעת התקציב לשנת 1997 361
הצעת התקציב לשנת 1998 363
הצעת התקציב לשנת 1999 365

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

החברים באקדמיה[1]

	ארי אבנר	
	עוזי אורנן	
	משה אזר	
	שרגא אירמאי	
	אילן אלדר	
	אהרן אמיר	פרש בסוף התשנ״ח
	אהרן אפלפלד	נבחר לחבר בא׳ בשבט התשנ״ט
*	חיים באר	נבחר לחבר־יועץ בכ״ז בטבת התשנ״ז
	יהושע בלאו	
	זאב בן־חיים	
*	יעקב בן־טולילה	
	משה בר־אשר	
	גדעון גולדנברג	
**	חיים גורי	נבחר לחבר כבוד בא׳ בשבט התשנ״ט
	אהרן דותן	
	שולמית הראבן	
**	מאיר ולנשטיין	נפטר בט״ז בטבת התשנ״ז
	יעקב זוסמן	נבחר לחבר מלא בכ״ז בטבת התשנ״ז
	שמעון זנדבנק	נבחר לחבר מלא בי״ד בסיוון התשנ״ח
	אפרים חזן	נבחר לחבר מלא בי״ד בסיוון התשנ״ח
	אברהם טל	
*	דוד טלשיר	נבחר לחבר־יועץ בא׳ בשבט התשנ״ט
	דוד טנא	נפטר בכ״ו בטבת התשנ״ז
	אבנר טריינין	נבחר לחבר מלא בכ״ז בטבת התשנ״ז
*	אברהם יבין	
	יוסף יהלום	
	ישראל ייבין	
	קציעה כ״ץ	נבחרה לחברה מלאה בי״ד בסיוון התשנ״ח
	אהרן מגד	

1. תאריך המינוי של החברים שנתמנו בשנים קודמות מופיע בראש הכרכים הקודמים של זיכרונות האקדמיה ללשון.

* חבר־יועץ

** חבר כבוד

שלמה מורג	נפטר בכ״ג באלול התשנ״ט
אהרן מירסקי	
שמשון מלצר	
* אהרן ממן	נבחר לחבר־יועץ בי״ד בסיוון התשנ״ח
* יעקב מנצור	
* שלמה נאה	נבחר לחבר־יועץ בא׳ בשבט התשנ״ט
** יזהר סמילנסקי	נבחר לחבר כבוד בא׳ בשבט התשנ״ט
עמוס עוז	
* משה עסיס	
אמציה פורת	
* יהודה פליקס	
גד בן־עמי צרפתי	
מנחם צבי קדרי	
* אלישע קימרון	נבחר לחבר־יועץ בי״ד בסיוון התשנ״ח
* מנחם קיסטר	נבחר לחבר־יועץ בכ״ז בטבת התשנ״ז
יהודה רצהבי	
* דוד שחר	נפטר בכ״ד באדר ב׳ התשנ״ז
* אורי שמעוני	
* דניאל שפרבר	
שמעון שרביט	נבחר לחבר מלא בא׳ בשבט התשנ״ט

מִנהלת האקדמיה

משה בר־אשר – נשיא האקדמיה

מנחם צבי קדרי – סגן הנשיא

משה אזר – ראש ועד הדקדוק (מיום א׳ בשבט התשנ״ט)

אילן אלדר – ראש ועד המינוח (מיום י״ט באייר התשנ״ז)

שמעון זנדבנק – ראש ועד הפרסומים (מיום א׳ בשבט התשנ״ט)

אברהם טל – ראש הוועד האמרכלי (מיום א׳ בשבט התשנ״ט)

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

החלטות האקדמיה

א. החלטות בדקדוק

1. תיקונים ותוספות לכללים בנטיית השם

1.1 כללי הקמץ

ראה זיכרונות האקדמיה ז–ח, התש"ך-התשכ"א, עמ' 91–94; ילקוט הפרסומים 872, י"ז באלול התשכ"א, עמ' 1965 ואילך.

תוספת

קמץ שלפניו שני שוואים מתקיים בנטייה. למשל: שַׁלְשֻׁלָאוֹת שַׁלְשֻׁלָאוֹתֵיהֶם, מִשְׁפָּטָן מִשְׁפָּטָנֵי־, לִוְיָתָנִים לִוְיָתָנֵיהֶם, דַּבְדְּבָן דַּבְדְּבָנֵיכֶם. [רלז]

כלל ב2 – תוספת

הקמץ יתקיים בשמות בני שתי הברות המסתיימים בה"א והגזורים משורשי ע"ו, כגון נָפָה (שני המשמעים), עָקָה, קָמָה, רָמָה; כך גם בשמות אָלָה, עָנָה.

הקמץ לא יתקיים בשמות אחרים, כגון דָּאָה, דָּגָה (הקשור בשורש דו"ג), אָמָה, גָּדָה, נָאָה (נָאוֹת מדבר), שָׁנָה, שָׁפָה, שָׁעָה. [רלט]

כלל ב4 – שינוי

הוחלט להפריד בין השמות השלשיים לאלה המרובעים. דין הקמץ במשקל פַּעָל הוא אפוא זה:

1. הקמץ הגדול מתקיים בשמות במשקל פַּעָל. למשל: דַּיָּן דַּיָּנֵי־ דַּיָּנֵיכֶם (וכן פָּרָשׁ פָּרָשֵׁי־), חַיָּב חַיָּבֵי־, חַלָּשׁ חַלָּשֵׁי, נַיָּד נַיָּדֵי־, וַסָּת וַסָּתֵי־, מַדָּד מַדָּדֵי־, קַטָּר קַטָּרֵיהֶם.

מכלל זה יצאו השמות האלה: אַגָּן, אַיָּל וכן צַוָּאר.

2. בשמות המרובעים הגזורים במשקל פַּעָל (היינו שמות המציינים את עושה הפעולה) הקמץ מתקיים, כגון פַּרְנָס פַּרְנָסֵי־ פַּרְנָסֵיכֶם, סַרְטָט סַרְטָטֵי־ (בעלי עיסוק); צַנְתָּר צַנְתָּרֵי־, אַוְרָר אַוְרָרֵי־ (כלים ומכשירים).

בשמות המרובעים האחרים אין הקמץ מתקיים. למשל: אַבְזָם אַבְזְמֵי־, אַרְנָב אַרְנְבֵי־, עַכְבָּר עַכְבְּרֵי־, פַּרְוָר פַּרְוְרֵי־, סַחְלָב סַחְלְבֵי־, סַפְסָל סַפְסְלֵי־. [רמח]

כלל ב4 – תוספת

צורות ריבוי של שמות נקביים הנגזרים מן פַּעָל – הקמץ בהן הוא קמץ קיים. למשל: גַּנָּנוֹת־הילדים, טַוָּסוֹתֵיהֶם, סַפָּרִיוֹת־צמרת. [רל, רלט]

כלל ב8 – ניסוח חדש

א. שמות המסתיימים בָּן וסיומת זו היא צורן סופי או חלק של המשקל

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

(כלומר הנו״ן אינה מן השורש) – הקמץ שבסיומת מתקיים בנטייה.
בכלל זה השמות בסיומת תָן.
למשל: קַבְּלָן קַבְּלָנֵי־, יוֹמָן יוֹמָנֵי־, מַזְגָּן מַזְגָּנֵי־, אִילָן אִילָנוֹת־(סרק), מִשְׁפְּטָן מִשְׁפְּטָנֵי־, גַּאוְתָן גַּאוְתָנֵי־.
יצאו מכלל זה השמות האלה, שאין הקמץ בהם מתקיים בנטייה:
• שמות במשקל פֶּעְלָן, פָּעְלָן: אָבְדָן, אֶלְפָּן, אֶמְדָּן, חֶרְבָּן, פֶּלְחָן, פֶּרֶקָן, קָרְבָּן.
• שמות במשקל פִּעְיָן: בִּנְיָן, מִנְיָן, עִנְיָן, קִנְיָן.
• שמות שונים: אַלְמָן, בֶּסְתָּן, דּוּכָן, דִּיוֹקָן, כִּבְשָׁן, לִפְתָּן, מִזְרָן, מִפְתָּן, פִּשְׁתָּן, שֶׁלְחָן.
ב. הקמץ הגדול מתקיים בשמות המסתיימים בצורן הסופי ־ָר והמציינים עיסוק או תכונה.
למשל: סַנְדְּלָר סַנְדְּלָרֵיכֶם, סְמַרְטוּטָר סְמַרְטוּטָרֵי־, בִּימָר בִּימָרֵי־, וכן לַבְלָר לַבְלָרֵיכֶם.
אבל: קוֹלָר קוֹלְרֵי־, אוֹלָר אוֹלְרֵיכֶם, סִינָר סִינְרֵי־, סוּדָר סוּדְרֵי־, עַכְבָּר עַכְבְּרֵי־. [רלז, רלט]

כלל ב11 – נמחק [רלט]

כלל ב12 – שמות נוספים שהקמץ מתקיים בהם
אַדְרִיכָל, אָמָּן (הקמץ במ״ם), אֵמָּן, מָסוֹרָה, פָּנָס (שני הקמצים). [רל, רלז, רלט, רמ]
כן יוזכרו בכלל השמות: מָסֹרֶת, רָאשִׁים רָאשֵׁי־, עָרִים עָרֵי־, בָּתִּים בָּתֵּי־. [רלט]

כלל ג1 סעיף ב – שמות נוספים שהקמץ בהם משתנה בנטייה לפתח ואחריו דגש
חָרָדִּ – חֲרַדִּים; חַרְצָן – חַרְצַנִּים; מִבְטָח – מִבְטַחִים; מוּסָדִּ – מוּסַדִּים;
מַחְמָץ – מַחְמַצִּים; מָסָדִּ – מָסַדִּים; סַרְעָף (שַׂרְעָף) – סַרְעַפִּים; רַעֲנָן – רַעֲנַנִּים; שַׂאֲנָן – שַׂאֲנַנִּים. [רל, רלז, רלט]
תוזכר נטיית השם בָּחוּר; תשולב נטיית השם שַׁבָּת. [רלט]

1.2 כללי הפתח
ראה זיכרונות האקדמיה יג, התשכ״ו, עמ׳ 7–8; ילקוט הפרסומים 3043, י״ג בניסן התשמ״ד, עמ׳ 1930–1931.

נטייתו של השם אַחֵר תשולב בכללי הפתח: אַחֵר, אַחֶרֶת, אֲחֵרִים, אֲחֵרוֹת. [רלט]

שמות הגזורים משם פרטי המסתיים בפתח
1. שמות פרטיים המסתיימים בפתח ובתי״ו - שם הייחוס הנגזר מהם מנוקד בקמץ והתי״ו בו רפה.
למשל: אֵילַת אֵילָתִי, צִפַּת צְפָתִי, צָרְפַת צָרְפָתִי צָרְפָתִית.
2. השמות אשכנזי, ספרדי (הנגזרים משמות המסתיימים בפתח: אַשְׁכְּנַז, סְפָרַד) מנוקדים בפתח ובדגש: אַשְׁכְּנַזִּי, סְפָרַדִּי, או בקמץ: אַשְׁכְּנָזִי, סְפָרָדִי. [רם]

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

1.3 כללי הצירי

ראה זיכרונות האקדמיה כא–כד, התשמ״א, עמ׳ 11; ילקוט הפרסומים 3043, י״ג בניסן התשמ״ד, עמ׳ 1933.

כלל ט – תוספת

שמות במשקל פַּלְפֶּלָה נוטים בקיום הצירי, כגון: נַדְנֶדָה, נַדְנֶדָתִי, צַפְצֶפָה, צַפְצֶפַת־, צַפְצֶפוֹת־. [רלט]

1.4 כללי הסגול

ראה זיכרונות האקדמיה כא-כד, התשמ״א, עמ׳ 11; ילקוט הפרסומים 3043, י״ג בניסן התשמ״ד, עמ׳ 1937.

כלל ב – תוספת

בסעיף 1 של היוצאים מן הכלל יועד כי שם התואר מקֶדֶם הוא קִדְמִי. [רלט]

1.5 כללים שהוחלט לערוך בהם שינויי נוסח קלים:

כללי הקמץ: ב6 [רלה, רלט];

כללי החולם: ג1 [רלה], ג2 (הערה 2) [רלז], ז [רלז];

כללי הצירי: א [רלט], ב [רלז], יד [רלה], כא [רלה], כג [רלט];

כללי הסגול: ו [רלה].

2. שמות ומשקלים

2.1 תיקונים והשלמות ל׳החלטות בדקדוק של האקדמיה ללשון העברית׳, התשנ״ד

ראה ילקוט הפרסומים 4195, י״ג באדר התשנ״ד, עמ׳ 2435 ואילך.

בסעיף 1.6 ס״ק ב, ג צורפו לכלל אחד. [רלז]

בסעיף 5א הוחלט לערוך שינוי נוסח קל. [רלה]

סעיף 1.6 א, ד – שינוי

א. קמץ וצירי שאינם מתקיימים בנטייה משתנים לשווא בבואם בסמוך לסיומת ָן, **ואילו קמץ וצירי המתקיימים בנטייה, מתקיימים גם לפני הסיומת ָן.**

למשל: תּוֹתְחָן (מן תּוֹתָח, השווה תּוֹתְחֵי־), מִשְׁפְּטָן, מַדְעָן, מוֹקְדָן, **לעומת תֵּירָן (השווה תֵּירֵי־), אָצָן, בַּרְוָזָן, אִזְמֵלָן, דֶּלְפֶּקָן.**

יוצאים מכלל זה השמות כַּלְכָּלָן, פְּסַנְתְּרָן, מַהְפְּכָן (שבא בהם שווא כנגד קמץ וצירי מתקיימים בשמות כַּלְכָּלָה, פְּסַנְתֵּר, מַהְפֵּכָה).

ד. הקמץ שלפני הסיומת ַאי משתנה לשווא דוגמת הקמץ שלפני הסיומות ָן, כגון מַחְסָנַאי.

יוצא מכלל זה השם הַנְדְּסַאי, המנוקד בשווא לפני הסיומת ַאי (אף שהקמץ בשם הַנְדָּסָה מתקיים בנטייה). [רל, רלז]

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

סעיף 1.6 – תוספת

ב. מילים הגזורות ממשקל מַקְטֵל והסיומת ־וֹן – כגון מַחְשְׁבוֹן מַסְמְרוֹן – יבוא בהן שווא במקום הצירי במילה שנגזרו ממנה. [רל]

[הערת העורך: בעקבות דיון בוועדת הדקדוק בי״ח בסיוון התשנ״ז הוחלט על שינוי הניסוח:

התנועה שלפני הסיומת ־וֹן מתקיימת או משתנה לשווא – כבנטיית המילה שהסיומת מצטרפת אליה, כמודגם להלן: קְלַסְתֵּרוֹן קְלַסְתֵּרוֹנִים (הצירי מתקיים, על דרך קְלַסְתֵּרֵיהֶם), מַחְשְׁבוֹן (הצירי מתקצר, על דרך מַחְשְׁבִים), מִטְבָּחוֹן, מִטְבְּחוֹנִים (על דרך מִטְבָּחִים מִטְבְּחֵיהֶם).]

2.2 משקלים

א. משקלים פִּעָלוֹן, פִּעְלוֹן

שמות נוספים במשקל פִּעָלוֹן: אִדָּשׁוֹן (אפטיה), הֵרָיוֹן, וְתָרוֹן, חִלָּזוֹן, חֵרָגוֹן (טרנס), חֵרָבוֹן (נגרות תרצ״ד), חִשָּׁכוֹן (blackout), טֵרָדוֹן (אובססיה), כִּמָּשׁוֹן, נִסָּיוֹן, עִפָּרוֹן, עִקָּרוֹן, פִּכָּחוֹן, קִפָּאוֹן, שִׁגָּרוֹן, שִׁטָּיוֹן, שִׁצָּפוֹן, שִׁגָּשׁוֹן (רפואה), שִׁגָּדוֹן (מקביל לשיגרון).

שמות נוספים במשקל פִּעְלוֹן: רִיוֹן (השם הוצא מרשימת פִּעָלוֹן), אֶבְרוֹן, בִּתְרוֹן, גִּבְשׁוֹן, מִרְיוֹן, שִׁרְטוֹן, תִּלְיוֹן, בִּרְכּוֹן, חֶלְבּוֹן, כִּבְשׁוֹן, שִׁפְיוֹן, אֶגְרוֹן. [רלט]

[הערת העורך: בשנת התשס״א בישיבת המליאה רנה הוחלט על שינוי נוסח של הכלל.]

ב. שמות במשקל פַּעַל בעלי ע׳ הפועל הח״ע

בשמות במשקל פַּעַל שע׳ הפועל שלהם הח״ע - תבוא פ׳ הפועל בתנועת a (לפני ה״א וחי״ת בפתח; לפני עי״ן בקמץ) בכל הנטייה. למשל: נַהָג, נַהַג־, נַהָגִים, נַהָגֵי־; פַּחָח, פַּחַח־, פַּחָחִים, פַּחָחֵי־, פַּחָחוּת; שָׁעָן, שָׁעַן־, שָׁעָנִים, שָׁעָנֵי־.

הערה: מילים שצורת היסוד שלהן או צורתן הנוטה מתועדת במקרא בסגול (לפני הח״ע האמורים להיות דגושים) – יתקיים בהן הניקוד שבמקרא, כגון אָח אֶחָיו; אֶחָד אַחַד־; גַּחֶלֶת גֶּחָלִים גַּחֲלֵי־; בַּהֶרֶת בֶּהָרוֹת. [רמו]

2.3 צורתם של שמות שונים

מקצת השמות הם השלמות לכללי נטיית השם.

א. מַטָּח, מַטָּס, מַשָּׁט (מ״ם בפתח ודגש באות שאחריה).

הערה: לפי כללי הקמץ, אין הקמץ בשמות האלה מתקיים: מַטְחֵי (יריות), מַטְסֵי (הצדעה), מַשְׁטֵיכֶם.

ב. מִגְדַּלּוֹר (דל״ת בפתח ולמ״ד דגושה).

ג. שִׁלְשׁוּל (בעל החיים; השי״ן הראשונה בחיריק).

ד. קְלִישָׁה היא צורת היחיד של קְלִישָׁאוֹת.

האקדמיה ללשון העברית - מגו בדכויות יוצרים

ה. **בִּרְכּוֹן** (דף שמודפסת עליו ברכת המזון; הכ״ף דגושה).

ו. ראוי להעדיף את הצורה **עָקֵיב** על הצורה **עִקְבִי**.

ז. שם הייחוס מן **בְּאֵר שֶׁבַע** הוא **בְּאֵר־שִׁבְעִי**. [רל]

ח. **רָטוּב** (בנטייה: רְטוּבָה, רְטוּבִים) **לצד רָטֹב** (בנטייה: רְטֹבָה, רְטֹבִים).

ט. **קָדְקוֹד** (הקו״ף השנייה בחולם מלא, המתקיים בנטייה).

במקרא: קָדְקֹד, קָדְקָדָהּ, קָדְקָדוֹ.

י. **בָּגִיר** (בי״ת בקמץ; בנטייה: בְּגִירָה, בְּגִירִים; לפי זה: בְּגִירוּת).

יא. **תְּאוּנָה** (אל״ף בשורוק ונו״ן בלא דגש).

יב. **חִסָּיוֹן** (סמ״ך בקמץ ובדגש).

יג. **גְּרוּטָה** ו**עַרְכָּה** הן צורות היחיד המומלצות של **גְּרוּטָאוֹת** ושל **עַרְכָּאוֹת**.

[הערת העורך: בישיבה רן בשנת התש״ס הותרה צורת היחיד עַרְכָּאָה (ואף עַרְכָּאָה).]

יד. שם התואר **פומבי** מנוקד בחיריק: **פֻּמְבִּי** (וכן השם **פֻּמְבִּיוּת** הנגזר ממנו).

הניקוד בחיריק מומלץ גם בתואר הפועל **בְּפֻמְבִּי**.

טו. **אסטרטגיה** – הוחלט שלא לקבוע עמדה בנוגע לניקוד האל״ף (אל״ף בפתח, בסגול או בחיריק). [רלה]

טז. **בְּדָל** (בי״ת בדגש ובשווא, דל״ת בקמץ; הנטייה: בְּדָלִים, בְּדָלַי־).

יז. **כֵּילַף** (למ״ד בפתח).

יח. **אָגַמּוֹן** (אגם קטן; גימ״ל בפתח ודגש במ״ם).

יט. **מֵחוֹשׁ** (כאב; בחולם מלא).

כ. **אֲזוֹבִית, אֲזוֹבְיוֹן, אֲזוֹבִי** (אל״ף בחטף־פתח).

כא. **מוֹחַ, כּוֹחַ** (בחולם מלא).

תושמט המילה מֹחַ מכלל ב בכללי החולם. [רלז]

כב. **מַסְקָנָה** (בלא דגש בסמך; בנטייה: מַסְקָנַת־, מַסְקָנוֹתֵיהֶם). [רלז, רלט]

כג. **תְּעוּזָה** (עי״ן בשורוק וזי״ן בלא דגש).

כד. **צֶלַע** (צד״י בסגול ולמ״ד בפתח) גם בצורת הנפרד.

במקרא צֶלָע במלרע; בנסמך צֶלַע.

כה. שם הייחוס מן **גָּלִיל** הוא **גְּלִילִי** או **גָּלִילִי** ומן **תֵּל־אָבִיב** הוא **תֵּל־אָבִיבִי**.

כו. **לֵצָן, לַצָּנוּת** (למד בצירי חסר).

כז. **זוּלָת** (למ״ד בקמץ, בשמשו כשם עצם).

כח. **שָׁד** (שי״ן בקמץ; במקרא: שַׁד).

כט. **תֶּרְמוֹס** או **תֶּרְמוּס** (מ״ם בחולם או בשורוק).

ל. הצורה **מְצִלְתַּיִם** היא נקבה רבות.

למרות ההנחה כי מְצִלְתַּיִם גזורה מן מְצִלָּה, הלמ״ד באה בלא דגש (כבמקרא). בכתיב חסר הניקוד ייכתב מצלתיים (בלא יו״ד אחרי הצד״י).

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

לא. **אֶתְרוֹג** (רי״ש בחולם מלא; בריבוי: אֶתְרוֹגִים).

לב. **אֵנֶה** (אל״ף בקיבוץ ונו״ן בדגש).

לג. **מַטְאֲטֵא** (ברבים: מַטְאֲטְאִים; הצירי מתקצר על דרך משקל מַפְעֵל). [רלט]

לד. **אִישׁוּת** (אל״ף בחיריק מלא, שי״ן בלא דגש). [רם]

2.4 צורת הנטייה של שמות שונים

מקצת השמות הם השלמות לכללי נטיית השם.

א. צורת הרבים של **גְּזַר־דִּין** היא גְּזְרֵי דִּין.

ב. צירוף הלשון ״**יצא מגדר**״ מותר לנקדו כדרך הסגוליים, כגון יצאתי מִגִּדְרִי, יצא מִגִּדְרוֹ.

ג. צורת הרבים של **פָּגוּשׁ** היא פָּגוּשׁוֹת.

ד. נטיית השם **לְוַאי** היא לְוָאִים, לְוָאֵי־, לְוָאוֹ וכו׳, וגם: לְוָיִים, לְוָיֵי־, לְוָיוֹ וכו׳.

ה. הסגול בשם **מֶרְכָּבָה** אינו משתנה בנטייה: מֶרְכָּבָת־; מֶרְכָּבוֹת, מֶרְכְּבוֹת־; מֶרְכַּבְתּוֹ, מֶרְכְּבוֹתָיו וכו׳.

במקרא: מִרְכָּבָת־, מִרְכָּבוֹת, מַרְכְּבוֹת־. [רל]

ו. צורת הרבים של **מִכְסָה** היא מִכְסוֹת (על דרך מִשְׂרָה – מִשְׂרוֹת).

ז. צורת הנסמך של **קֵן** היא קַן־ וגם קֵן־.

ח. צורת הנסמך של **לָבָן** היא לְבָן־ וגם לְבַן־.

ט. צורת הנסמך של **חָלָב** היא חֲלַב־.

[הערת העורך: בישיבת המליאה רן בשנת התש״ס הוחלט כי צורת הנסמך היא חֲלַב־ בצד חֲלֵב־.]

י. צורת הנסמך של **חֵמֶת** היא חֲמַת־.

יא. צורת הרבים של **דְּיוֹקָן** היא דְּיוֹקְנָאוֹת.

תן דעתך: הקמץ מתקיים בסמיכות לטעם (דְּיוֹקָנוֹ ולא דיוקָנו).

יב. צורת הנסמך של **מַטָּלָה** היא מַטְּלַת־. [רלה]

יג. נטיית **מָעוֹף** היא בחולם מלא: מְעוֹף־, מְעוֹפוֹ.

יד. הקמץ במילה **מָעָה** מתקצר בנטייה. [רלז]

טו. צורת הנסמך של **כַּתֹּנֶת** היא כֻּתֹּנֶת־ וגם כְּתֹנֶת־ (ברבים: כֻּתֹּנוֹת־ וגם כְּתָנוֹת־).

טז. נטיית השם **מלאכה** היא מְלָאכוֹת־, מְלָאכוֹתֶיךָ. במקרא: מַלְאֲכוֹת־, מַלְאֲכוֹתֶיךָ.

יז. בנטיית השם **גַּיְא** ייכתב הצירי מלא תמיד. למשל: גֵּיא־, גֵּיאָיוֹת.

במקרא גֵּאָיוֹת, גֵּיאוֹתֶיךָ; כן נמצאות צורות המשנה בנפרד גֵּיא, גַּיא.

יח. השם **טֶרֶשׁ** נוטה בפתח (למשל: טַרְשִׁי).

יט. צורת הרבים של **שַׁלְשֶׁלֶת**, שַׁרְשֶׁרֶת, פַּרְפֶּרֶת היא שַׁלְשְׁלוֹת (וגם שַׁלְשְׁלָאוֹת), שַׁרְשְׁרוֹת (וגם שַׁרְשְׁרָאוֹת), פַּרְפְּרָאוֹת.

כ. השמות **יָד**, **דָּם** נוטים עם הכינוי ־כֶם, ־כֶן: יָדְכֶם, דִּמְכֶם (כבמקרא) וגם יַדְכֶם, דַּמְכֶם. [רלט]

האקדמיה ללשון העברית - מגו בדכויות יוצרים

2.5 מילים שניקודן במקרא תלוי בהקפה

א. במילית המושא את האל"ף מנוקדת בסגול. במילית היחס מֵאֵת האל"ף מנוקדת בצירי.

ב. המילה כל מנוקדת בקמץ קטן כשהיא נסמכת לאחריה, ובחולם חסר כשהיא עומדת לעצמה. דוגמות: כָּל חברי הארגון, בְּכָל שעה, לְכָל דורש, כָּל שרוח הבריות נוחה הימנו; לעומת הַכֹּל יודעים, מסַפר יודע כֹּל.

ג. שמות המסתיימים בחולם חסר – כגון חֹם, חֹק, עֹז, רֹב, תֹּם – מנוקדים בחולם חסר גם בצורת הנסמך.
אין הדברים אמורים במילת קָבָל־, כגון בצירוף קבל עם. במילה זו בא קמץ קטן בבי"ת.

ד. שמות בני הברה אחת המנוקדים בצירי – כגון לֵב, עֵת, שֵׁם, שֵׁן מנוקדים בצירי גם בצורת הנסמך; יוצא דופן הוא השם בֵּן שניקודו בנסמך בֶּן־.

הערה: כל המילים הנזכרות בסעיפים א–ד (להוציא בֵּן), ניקודן במקרא תלוי בהקפה: כאשר המילה מנוגנת בטעם לעצמה היא מנוקדת בחולם או בצירי, ואילו כאשר היא מחוברת במקף למילה שאחריה, היא מנוקדת בקמץ קטן או בסגול. דוגמות: אֵת קלעי החצר אֶת־עַמֶּדיו וְאֶת־אדניה (שמות לה, יז), כֹּל צפור כָּל־כנף (בראשית ז, יד), חֹק ומשפט (שמות טו, כה), וחֹק השמן (יחזקאל מה, יד), לְחָק־לְךָ (שמות יב, כד), בְּתֹם־לְבָבְךָ (בראשית כ, ו), בִּקְרַב־אִישׁ (שמואל ב טו, ה), וְלֶב־אין (משלי יז, טז), לַב פרעה (שמות ז, יד). [רלה]

2.6 שמות בעברית מן הארמית

שמות שהתגלגלו לעברית מן הארמית והמשמשים בצורת נקבה, כגון 'דוגמה', נכתבים בה"א בסופם. דוגמות נוספות: סדנה, טבלה, פסקה, עסקה, קופסה, גרסה.

הוא הדין בשמות כגון שאילתה, משכנתה, אסמכתה, אתנחתה, בדותה. [רלט]

3. עניינים שונים

3.1 ה"א הידיעה

הוחלט להותיר בעינם את כללי ה"א הידיעה המקובלים. [רל]

3.2 ניקוד המילה 'מה' ונגזרותיה

א. מילת השאלה מה תנוקד בקמץ, ולא יבוא דגש חזק בראש המילה שאחריה. ניקוד זה נוהג גם כאשר אות שימוש קודמת למילה: לְמָה, כְּמָה, בְּמָה.
גם הצורה בַּמֶּה מותרת.

ניקודה הרגיל של מה במקרא הוא בפתח, ודגש בא בראש המילה שאחריה. לפני אותיות אהע"ר המילה מנוקדת בקמץ. במקצת המקומות (בעיקר לפני ע"ח קמוצות) המילה מה מנוקדת בסגול. [רל]

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

ב. במילים הנגזרות מן המילה מה יבוא פתח במ״ם בדרך כלל: מַהוּת, מַהוּתִי, מַשֶּׁהוּ, מַהוּ, מַהִי, אבל מָהֵם, מָהֵן. [רלט]

3.3 ניקוד מ״ם השימוש

מ״ם השימוש ניקודה בחיריק ובראש המילה שאחריה בא דגש חזק. אם המילה שאחריה פותחת באות מאותיות אהחע״ר, מ״ם השימוש מנוקדת בצירי. המ״ם מנוקדת בחיריק לפני המילים חוּט, חוּץ (וכן לפני צורת הקיצור חו״ל) ובצורה מִהְיוֹת. [רלז]

3.4 הערה על ניקוד המילה ׳למה׳

המילה למה מנוקדת בקמץ ובדגש במ״ם ומוטעמת בהברתה הראשונה.

במקרא לעתים (בעיקר לפני גרוניים) המילה למה מוטעמת בהברתה השנייה והמ״ם רפה. [רלט]

3.5 התעתיק מכתב עברי לכתב לטיני

הוחלט להותיר את התעתיק הקיים על כנו. [רל]

[הערת העורך: הסוגיה שבה ונידונה בשנת התש״ס, אך התעתיק לא שונה.]

4. שימושי מילים ושימושי לשון

א. הצורה כְּדָאִי (בסיומת ־י) היא הצורה המומלצת כשם התואר. צורה זו היא הכרח בצורות הנגזרות, כגון כְּדָאִית.

ב. צורות חֲנָיָה וחֲנִיָּה משמשות הן לציון הפעולה הן לציון המקום. [רל]

ג. הצירוף הנכון הוא נחקר באזהרה, חקירה באזהרה (ולא ״נחקר תחת אזהרה״). [רלה]

ד. הצירוף למחרת מותר ביידוע ושלא ביידוע: לַמָּחֳרָת, לְמָחֳרָת.

ה. בצירוף מעין ״חלק מן האזרחים״ ההתאם יכול להיות גם לפי התוכן, כגון ״חלק מן האזרחים יוכלו להצביע״.

ו. שם העצם הבא אחר אותו, אותה, אותם, אותן יכול לבוא ביידוע או שלא ביידוע, כגון ׳אותו המקום׳ או ׳אותו מקום׳. [רלז]

ז. אין האקדמיה מתערבת בדרכי ההבעה של שמות מספר שבהם המילים מיליון, מיליארד, ביליון וכד׳.

לפי זה האומר ׳שלושה מיליון בני אדם׳, ׳שלושה מיליונים בני אדם׳, ׳שלושה מיליוני בני אדם׳ וכיו״ב – אינו משתבש. [רם]

5. כללים בנטיית הפועַל

5.1 פועלי ל״א

הכללים נידונו ואושרו בישיבת המליאה רלה.

א. נטיית הפועל בעבר, בבינוני, בציווי ובעתיד

1. נטיית הפעלים מגזרת ל״א היא על דרך השלמים כאשר האל״ף באה בתנועה, כגון מָצָאוּ, מוֹצְאִים, תִּמְצְאִי, נִמְצָאִים, מַמְצִיאָה.

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

2. בדרך כלל כאשר ל׳ הפועל אינה בתנועה, האל״ף נחה וע׳ הפועל מנוקדת על פי התנועה בגזרת השלמים. לדוגמה: קָרָאתִי (על דרך שָׁמַרְתִּי; קמץ בהברה פתוחה), מְדֻבָּא (על דרך מְלֻמָּד), יֻרָא (על דרך זֻקָן), מִלֵּא (על דרך שִׁמֵּר), לִמְצֹא (על דרך לִשְׁמֹר); בָּא (על דרך קָם), יֵצֵא (על דרך יֵשֵׁב).

[שתי הדוגמות האחרונות בָּא, יֵצֵא שייכות לגזרת ל״א וגם לגזרה אחרת (ע״ו, פ״י), וניקודן על דרך נטיית הפעלים מן הגזרות ההן.]

במקרים האלה ע׳ הפועל מנוקדת שלא על פי התנועה בגזרת השלמים:

א. בכל הבניינים, למעט בניין קל, ע׳ הפועל מנוקדת בצירי בצורות עבר בגוף הראשון והשני, כגון נִמְלֵאנוּ, רִפֵּאתִי, מֻלֵּאנוּ, הִתְמַלֵּאנוּ, הִבְרֵאת, הֻבְרֵאתָם.

[במקרא: הֻבָּאתָה (יחזקאל מ, ד).]

ב. בבניין קל בשורשים טמ״א, יר״א, מל״א, צמ״א, שנ״א ע׳ הפועל מנוקדת בצירי בצורת עבר נסתר, כגון יָרֵא, צָמֵא (צורת העבר שווה לצורת הבינוני), ובצורות עבר בגוף הראשון והשני, כגון צָמֵאתִי, מָלֵאתָ, שָׂנֵאתָם.

[השורש שנ״א נוטה בבינוני במשקל פּוֹעֵל: שׂוֹנֵא, שׂוֹנֵאת וכו׳.]

ג. בצורות הנקבה בבינוני המסתיימות בתי״ו – ע׳ הפועל מנוקדת בצירי, כגון מוֹצֵאת, נִמְצֵאת, מְמַלֵּאת, מְמֻלֵּאת, מִתְמַצֵּאת, מֻמְצֵאת.

[קיימות גם צורות בינוני נקבה המסתיימות בה״א, כגון קוֹרֵאָה, ובבניין הפעיל זו הצורה השגורה, כגון מַקְרִיאָה.]

ד. בצורת הנוכחות והנסתרות בעתיד ובציווי ע׳ הפועל מנוקדת בסגול: תִּמְצָאנָה, הִמָּצֶאנָה, תִּמַּלֶּאנָה וכד׳.

ה. בצורות העתיד, הציווי והמקור מן השורש בו״א בבניין קל ע׳ הפועל מנוקדת בחולם מלא: יָבוֹא, בּוֹא, לָבוֹא.

ב. שם הפועל

שם הפועל מגזרת ל״א בכל הבניינים מסתיים באל״ף, כגון לִקְרֹא, לְהִמָּצֵא, לְמַלֵּא, לְהִתְמַצֵּא, לְהַבְרִיא.

הערות

1. צורת המקור של השורש מל״א בבניין קל היא מְלֹאת או מְלֹא.
2. בפועלי ל״א בבניין קל שפ׳ הפועל בהם היא יו״ד או נו״ן – בשם הפועל המסתיים בתי״ו – ע׳ הפועל מנוקדת בצירי, כגון לָצֵאת, לָשֵׂאת.

ג. הבינוני הפעול

1. בדרך כלל באה ל׳ הפועל אל״ף בבינוני הפעוּל, כגון בָּרוּא, טָלוּא, כָּלוּא, קָפוּא, שָׂנוּא.
2. יש צורות בינוני פעוּל שבאה בהן יו״ד. המצויות הן: חָבוּי, מָצוּי, סָמוּי, [יש הגוזרים את הצורה סמוי מן השורש סמ״י], קָרוּי [הפועל קרא נוטה באל״ף או ביו״ד בהבדל משמעות: קרוי – בהוראת ׳נקרא׳; קרוא – בהוראות אחדות: ׳שקראו לו׳; ׳מוזמן׳, ׳אורח׳; ׳מי שנקרא לעלות לתורה׳ ועוד].

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

3. הצורה נָשׂוּי באה ביו"ד בצורת היחיד במשמעות 'שנשא אישה'. בשאר הצורות והמשמעויות באה אל"ף.

ד. שם הפעולה של בניין פיעל

בדרך כלל השמות מגזרת ל"א באים במשקל פיעול באל"ף בסופם, לדוגמה: בֵּרוּא, וְדוּא, יִבּוּא, יְצוּא, מְלוּאִים, נְשׂוּאִים. אולם יש שמות הבאים במשקל זה ובסופם יו"ד. המצויים הם: בְּטוּי, דְּכוּי, חְטוּי, מְלוּי (לצד מְלוּא), נְבוּי, רְפוּי.

הערה כללית לפועלי ל"א

במקורות מצויים פעלים רבים בגזרת ל"א הנוטים על דרך פעלים מגזרת ל"י. דוגמות מלשון המקרא: כָּלִאתִי (תהלים קיט, קא), רִפֵּאתִי (מלכים ב ב, כא), הִתְנַבֵּיתָ (שמואל א י, ו); דִּכָּא (תהלים קמג, ג), מִלָּא (ירמיהו נא, לד), יִתְחַטָּא (במדבר יט, יב), שָׁנֵאת (משלי ח, יג), מֵהִתְנַבּוֹת (שמואל א י, יג), לְמַלֹּאת (שמות לא, ה) ועוד. צורות דוגמת אלו נפוצות מאוד בלשון חז"ל.

5.2 הגרוניים

הכללים אושרו על תנאי בישיבת המליאה רמו ומכללא בישיבת המליאה רמח (ובהם גם כללים שנקבעו ונתפרסמו בעבר).

5.2.1 "תשלום דגש"

א. "תשלום דגש" בבניינים פיעל, פועל והתפעל

אלה הכללים ל"תשלום דגש" בבניינים הדגושים – פִּעֵל, פֻּעַל והִתְפַּעֵל ובמשקל פְּעוּל:

1. לפני אל"ף ורי"ש תנוקד פ' הפועל לעולם בתנועה "גדולה". [גם בשם מַאוּס פ' הפועל מנוקדת בצירי.]
2. לפני חי"ת תהיה פ' הפועל לעולם בתנועה "קטנה". [גם בפועל אֹחַר (ובשם העצם אֹחוֹר) מנוקדת פ' הפועל בחיריק.]
3. לפני ה"א ועי"ן תהיה פ' הפועל בתנועה "קטנה" בבניינים פִּעֵל והִתְפַּעֵל ובמשקל פְּעוּל, ובתנועה "גדולה" (חולם חסר) בבניין פֻּעַל.

ב. "תשלום דגש" בבניין נפעל

בבניין נפעל בעתיד, בציווי, בשם הפועל ובמשקל הִפָּעֲלוּת התחילית מנוקדת בצירי לפני פ' הפועל גרונית (=אהח"ע) או רי"ש, כגון יֵאָמֵר, תֵּהָרֵס, הֵעָלֵם, לְהֵחָשֵׁב, הֵרָתְעוּת, הֵאָחֲזוּת.

הערה: בפועל ליהנות נוהגים להשמיט את ה"א הבניין.

5.2.2 שינויי תנועות בסביבת העיצורים הגרוניים

תנועה הבאה לפני גרונית או אחריה, יש נטייה להנמיכה. משום כך באה לעתים תנועת פתח בקרבת גרונית, לעומת חיריק, סגול או צירי בצורה המקבילה שאין בה גרונית. כמו כן באה תנועת סגול בקרבת גרונית, לעומת חיריק בצורה שאין בה גרונית. הכללים שלהלן באים לקבוע את תחולתה של התופעה בצורות הפועל השונות.

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

א. ניקוד התחילית בבניין קל עתיד לפני פ׳ הפועל גרונית

1. (א) בבניין קל במשקל יפעול אותיות ית״ן והל׳ בשם הפועל מנוקדות בפתח לפני הח״ע, כגון יַהֲרֹס, תַּחְשְׁבִי, יַהֲדֹף [במקרא: יֶהְדֹּף], יַחֲשֹׁף [במקרא: יֶחֱשֹׁף], לַעֲמֹד [כן מנוקדות בפתח ב״כ השימוש וו׳ החיבור בבואן לפני צורות מקור, כגון בַּעֲבֹר, כַּעֲשׂוֹת, וַחֲשֹׁב];
כך גם בפועלי ל״י שפ׳ הפועל שלהם עי״ן, כגון יַעֲשֶׂה [על פועלי ל״י שפ׳ הפועל בהם ה״ח ראה להלן סעיף קטן 3].
(ב) במשקל יפעַל אותיות ית״ן מנוקדות בסגול, כגון תֶּהְדַּר, יֶחְכַּם, יֶעְשַׁן.
התחילית אל״ף מנוקדת תמיד בסגול, כבפעלים שפ׳ הפועל שלהם אינה גרונית.

2. בבניין קל אותיות ית״ן מנוקדות לפני פ׳ הפועל אל״ף בסגול, כגון יֶאֱסֹף, תֶּאֱסְפִי, לֶאֱסֹף; יֶאֱרַךְ, יֶאֱרְכוּ.
במקרא: תַּאַסְפִי, יַאַסְפוּ, אבל: יֶאֱרְכוּ.

3. פועלי ל״י שפ׳ הפועל שלהם ה״ח
(א) בפועלי ל״י שפ׳ הפועל שלהם היא ה״ח – אותיות ית״ן מנוקדות בסגול או בפתח, כגון יֶחֱמֶה, יַחֲנֶה.
(ב) הלמ״ד בשם הפועל מנוקדת בפתח, כגון לַחֲמוֹת, לַחֲסוֹת.
(ג) בפעלים לחיות, להיות אותיות ית״ן והל׳ בשם הפועל מנוקדות בחיריק, כגון יִהְיֶה, תִּחְיֶה, לִחְיוֹת.

ב. ניקוד נו״ן הנפעל וה״א ההפעיל לפני גרונית

בבניין נפעל בעבר ובהווה ובבניין הפעיל בעבר התחילית שלפני אהח״ע מנוקדת בסגול: נֶהֱרַס, נֶחְשַׁב, הֶעֱלִים, הֶחְכִּיא.
בבניין נפעל פעלים אחדים יוצאים מכלל זה:
1. בפעלים נַעֲנָה, נַעֲשָׂה הנו״ן מנוקדת בפתח.
צורת הנסתרת (כשע׳ הפועל מנוקדת שווא): נֶעֱשְׂתָה, נֶעֱנְתָה (לצד נַעֲשְׂתָה, נַעֲנְתָה).
2. בפועל נִהְיָה – הנו״ן מנוקדת בחיריק.
הערה: בגזרת ע״ו וע״ע הנו״ן באה בהברה פתוחה, והיא מנוקדת בחיריק או בצירי כ״תשלום דגש״: נִחַר, נִחַם, נֵעוֹר, נֵאוֹת.

ג. התנועה בבניין הופעל לפני פ׳ הפועל גרונית

בבניין הופעל התחילית הבאה לפני אהח״ע מנוקדת בקמץ קטן או בקיבוץ, כגון הָעֲמַד, הֻעֲמַד.
דוגמאות הנטייה:
הָעֲמַד, הָעֲמְדָה; מְעֻמָּד, מְעֻמְּדֵי־; יֻעֲמַד, יָעֻמְדוּ
הֻעֲמַד, הֻעַמְדָה; מֻעַמָּד, מֻעַמְּדֵי־; יֻעַמַד, יֻעַמְדוּ.

ד. התנועה לפני ע׳ הפועל גרונית בציווי נוכחת ונסתרים בבניין קל

בבניין קל פ׳ הפועל מנוקדת בפתח בצורות ציווי נוכחת ונסתרים – כשע׳ הפועל גרונית, כגון מַחֲקִי, שַׁאֲלוּ.
יוצאים מכלל זה פועלי פ׳ הפועל אל״ף, שפ׳ הפועל מנוקדת בהם בסגול, כגון אֶחֲזוּ, אֶהֲבוּ.
אין הדברים אמורים בפועלי ל״י.

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

ה. תנועת ע׳ הפועל גרונית בבניין קל בעתיד ובציווי

אין העיצור הגרוני בע׳ הפועל מחייב נטייה במשקל יִפְעַל בבניין קל עתיד. לפי זה: ימחַק וגם ימחֹק.

ו. התנועה לפני ל׳ הפועל גרונית בבניין קל בעתיד ובציווי

בבניין קל בעתיד ובציווי – פועלי ל׳ הפועל גרונית באים במשקל יִפְעַל, כגון יִגְבַּהּ, פְּתַח, שְׁמַע וכן יִשְׁנָא (באל״ף נחה; בע׳ הפועל בא קמץ במקום פתח בהברה פתוחה).

במקרא גם טְבֹחַ (בראשית מג, טז), אסלוח (ירמיהו ה, ז; לפי הכתיב).

ז. התנועה לפני ל׳ הפועל הח״ע בצורות נוכחות ונסתרות בעתיד ובציווי

בצורות העתיד והציווי המסתיימות ב־נָה (צורות הנוכחות והנסתרות) – שברגיל (כאשר ל׳ הפועל אינה גרונית) ע׳ הפועל מנוקדת בהן בצירי – ע׳ הפועל שלפני ל׳ הפועל הח״ע מנוקדת בפתח.

למשל: תֵּדַעְנָה (לעומת תֵּשֵׁבְנָה), תִּפְתַּחְנָה (לעומת תִּכָּתֵבְנָה) תַּרְגַּעְנָה (לעומת תַּרְגֵּזְנָה), שַׁמַּחְנָה (לעומת סַפֵּרְנָה), תִּתְמַהְמַהְנָה (לעומת תִּתְגַּלְגֵּלְנָה).

ח. צורות בינוני נקבה המסתיימות בתי״ו

בצורות בינוני נקבה המסתיימות בתי״ו לפני ל׳ הפועל הח״ע, מנוקדות ע׳ הפועל ול׳ הפועל בפתח, כגון נוֹגַהַת, נִפְתַּחַת, מְשֻׁגַּעַת.

ט. התנועה לפני הח״ע סופית

1. ניקוד ע׳ הפועל לפני גרונית סופית

בזמן עבר, עתיד, ציווי ומקור – ע׳ הפועל שברגיל (כאשר ל׳ הפועל אינה גרונית) מנוקדת בצירי – כשהיא באה לפני הח״ע בסוף מילה אפשר לנקדה בפתח ואפשר לנקדה בצירי ואחריו פתח גנובה.

דוגמות: שִׁמֵּחַ, שִׁמֵּחַ; הֵרֵע, הֵרֵעַ; יְאָרֵחַ, יְאָרֵחַ; יִתְמַהְמַהּ, יִתְמַהְמֵהַּ; שַׁמַּח! שַׁמֵּחַ!; לְהִמָּנֵע, לְהִמָּנֵעַ.

[הערת העורך: הכלל אושר גם בישיבות רל, רלז.]

2. הפתח הגנובה

בסוף המילה ל׳ הפועל הח״ע מנוקדת בפתח גנובה כאשר ע׳ הפועל אינה בתנועת a (כלומר כשהיא מנוקדת בחיריק, בחולם, בשורוק או בצירי), כגון יַשְׁמִיעַ, לִשְׁלֹחַ, פָּתוּחַ, תָּמֵהַּ.

5.2.3 השוואים

א. חטף במקום שווא

1. שווא נע

בעיצורים הגרוניים בא חטף תמורת שווא נע.

2. שווא נח

בעיצורים הגרוניים יישמר השווא הנח או יומר בחטף, כגון טִאֲטֵא או טִאֲטֵא, נֶעְצַב או נֶעֱצַב, יַהֲרֹס או יַהֲרֹס, וכן לַחְפֹּף [השווא בשם הפועל של בניין קל נחשב שווא נח] או לַחֲפֹּף.

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

השווא הנח נשמר תמיד בעיצורים גרוניים בל׳ הפועל (הח״ע) באמצע המילה – בהברה מוטעמת: תָּמַהְתִּי, תִּשְׁכַּחְנָה [אך ראה להלן כלל ד על צורות עבר נוכחת.]; או בהברה לא מוטעמת לפני תי״ו: שְׁמַעְתֶּם, שְׁלַחְתָּנוּ.

בהברה לא־מוטעמת שלא לפני תי״ו יכול לבוא חטף, כגון שְׁכַחֲנוּךָ, יְדַעֲנוּם, אבל בסמוך לכינויים ־ךָ ו־כֶם בא תמיד חטף פתח: אֶשְׁלַחֲךָ (שמות ג, י) וכיו״ב.

3. **השווא המכונה ״מרחף״** [שווא שמקורו בתנועה – הבא באות לא דגושה אחרי תנועה ״קטנה״.]

שווא ״מרחף״ יומר בדרך כלל בחטף, כגון מַחֲקֵי, אֶחֱזִי.

בפעלים שיש בהם רצף של גרוניים (במקום השני והשלישי של המילה) עשוי השווא המכונה ״מרחף״ להישאר כשווא או להתנקד בחטף; למשל: נֶאֱחְזוּ, נֶאֱחֲזוּ, יֶאֱחְזוּ, יֶאֱחֲזוּ, נֶאֱהֲבוּ; כמו כן אפשרי ניקודה של האות הגרונית הראשונה בשווא נח (כבצורות ללא גרונית): נֶאְהֲבוּ.

ב. תנועת החטף

1. בדרך כלל בא חטף־פתח במקום השווא, כגון אֲמַרְתֶּם, תִּבְחֲרִי, לַעֲמֹד, עֲשׂוּ, נִשְׁאֲרָה, נֹהֲלוּ, מֵעֲמָד.

במקרים אחדים תנועת החטף אינה פתח, ואלו הם:

2. **חטף סגול**

(א) אחרי תחילית המנוקדת בסגול, כגון לֶאֱסֹף, נֶהֱרָס, הֶחֱשִׁיב, הֶעֱבִידוּ.

במקרא יש גם צורות כגון יֹאחֲזוּךָ (ירמיהו יג, ב), וְאֶחֱזִי (רות ג, טו).

(ב) בפועלי פ׳ הפועל אל״ף בציווי של בניין קל (בגוף נוכח ונוכחות, בדומה לצורת העתיד), כגון אֱגֹר, אֱמַץ, אֱגֹרְנָה.

במקרא גם בחטף פתח, כגון אֲבֹד (דברים ז, כ), וּבַאֲבֹד (משלי יא, י), אֲחֹז (מלכים א ו, ז), בַּאֲכֹל (במדבר כו, י).

(ג) בפעלים הָיָה וחָיָה בעבר נוכחים: הָיִיתֶם־ן (לצד הֱיִיתֶם־ן), חָיִיתֶם־ן (לצד חֱיִיתֶם־ן); בפועל הָיָה בציווי: הֱיֵה, הֱיוּ, הֱיֶינָה, הֱיִי (לצד הֲיִי)

3. **חטף קמץ**

אחרי תחילית המנוקדת בקמץ קטן, כגון הָאֲרַךְ, מָעֲמֶדֶת, אָחֲזַק.

[ראה עוד לעיל סעיף 5.2.2 כלל ג.]

ג. חטף לפני שווא

באמצע המילה, במקום שהיה צריך לבוא חטף לפני שווא, באה רק תנועת החטף, כגון תַּעַמְדִי, יֶאֱסְפוּ, נֶאֱסְפָה, הָאָכְלָה, שִׁעַשְׁעָה.

אבל בתחילת המילה – בציווי של בניין קל – בא חיריק, כגון הִרְסוּ, חִשְׁבִי, עִמְדוּ.

ד. ניקוד ל׳ הפועל הח״ע בצורת הנוכחת בעבר

ל׳ הפועל הח״ע בצורת הנוכחת בעבר מנוקדת בפתח או בשווא: לָקַחַתְּ או לָקַחְתְּ, הִשְׁבַּעַתְּ או הִשְׁבַּעְתְּ.

התי״ו באה בדגש קל ובשווא בשני המקרים.

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

3.3 שונות

א. צורת נוכחות ונסתרות

צורת נוכחות ונסתרות בעתיד ובציווי בנפעל ובפועלי פ״י בבניין קל – ע׳ הפועל בה מנוקדת בפתח או בצירי: תִּכָּתַבְנָה או תִּכָּתֵבְנָה, תִּשַּׁבְנָה או תִּשֵּׁבְנָה. [רל]

ב. טאטא

בפועל טאטא האל״ף הראשונה הגויה, וניקודה שווא או חטף פתח: טִאְטֵא או טִאֲטֵא. [רל]

ג. צורות בינוני

1. צורת הבינוני של הפועל גָּבַהּ היא גּוֹבֵהַּ וגם גָּבֵהַּ. [רל]
2. צורת הבינוני קָטֵן מותרת אף על פי שאינה במקורות. [רלט]

ד. סִבסד

הוחלט למחוק את ההחלטה מישיבה רח, שלפיה סִבְסֵד בלא דגש בבי״ת – על פי כללי הדגש הקל בעברית.

ב. החלטות במינוח

א. מונחי הבנקאות ושוק ההון

הֶחְכֵּר – leasing [רלא]

ב. מונחי הדיפלומטיה

הַשְׁעָיָה – suspension [גם בהקשרים כגון השעיית יחסים דיפלומטיים, ולא רק כשמדובר בבני אדם; החלטה זו היא שינוי החלטת האקדמיה בישיבה קלח] [רלא]

־מֶנַע – preemptive

מְדִינַת שִׁלְטוֹן מָאֻחָד – unitary state

כָּל־עַרְבִיּוּת, פַּן־עַרְבִיּוּת – Pan-Arabism [רלח]

ג. מונחי המשפט הפלילי

הֲמָתָה בְּדָם קַר – killing in cold blood

מֶחְדָּל (חדל, לקה ב, עבר ב) – (crime of) omission [רלג]

ד. מונחי התחבורה המסילתית

שִׁנּוּעַ [בכלים מכניים], נְטוּל – handling

יִשּׁוּר הַמְּסִלָּה – realignment (track) [רלח]

ה. מונחי התחבורה האווירית

עַרְבֹּלֶת – turbulence

עַרְבֹּלֶת בַּאֲוִיר צַח – clear air turbulence [רמ]

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

ו. מונחי טכנולוגיית המידע

חֹזִי הָפוּךְ – inverse video, reverse video [רמא]

יְכִילוּת – portability [רמג]

ז. שמות בעלי חיים

עֲגַלֶּסֶת סְדוֹם – Garra ghorensis

כְּרִישׁוּעָל – Alopias

עַמְלֵץ לָבָן – Carcharodon carcharias; עַמְלֵץ כָּחֹל – Isurus oxyrinchus

אַרְבַּע־קָו – Psammophis [רמג]

ח. מונחים מתחומים שונים

מַצָּג – screen [לעומת צָג – display device]

כִּמֵּת – quantify; כִּמּוּת – quantification

מַלְקֶטֶת – פינצטה [ולא מַלְקַט]

צִלּוּם – שם הפעולה (photography); תַּצְלוּם – תוצאת הפעולה (photograph) – [הוחלט לקיים את ההבחנה הנהוגה במונחי האקדמיה]

מִתְוֶה [ולא מִתְוָה; תכנית או יצירה הרשומות בקווים כלליים] – layout

הַקְרָנָה [בהוראה של הצגת סרטים] – screening

מִנְהָלָה (בנסמך מִנְהֶלֶת) היא הגוף המנהל; אין האקדמיה מקבלת את השימוש במִנְהֶלֶת כצורת נפרד

תַּמְסִיר – handout [רלח]

גָּבֵר, שַׁלְטָנִי [לפי המצוי במילונים השונים] – dominant

כַּדּוּר־עָף [שינוי של קביעה קודמת; במקום כַּדּוּר יָעָף] – volley ball [רמא]

אישור מילונים ורשימות מונחים

1. המילון למונחי הדיפלומטיה [רלא, רלח]
2. מונחי הדין הפלילי (פרק מן המילון למונחי המשפט) [רלג]
3. מונחי התחבורה המסילתית (פרק מן המילון למונחי התחבורה) [רלח]
4. מונחי התחבורה האווירית (פרק מן המילון למונחי התחבורה) [רמ]
5. מונחים בטכנולוגיית המידע [רלח, רמא, רמג]
6. שמות בעלי חיים: השלמות ותיקונים לרשימת הזוחלים
   השלמות ותיקונים לרשימת דגי המים המתוקים
   שמות דגי הסחוס (כרישים) [רמג]

שינוי בכללים לקביעת שמות התרכובות בכימיה אורגנית ואי־אורגנית

כימיה אורגנית

1. האניון בחומצה אורגנית ומלחיה יקבל את הסופית ־י המקבילה לסופית ic-. לדוגמה: חומצה אָצֵטִית, נתרן אָצֵטִי; חומצה אוֹקְסָלִית, נתרן אוֹקְסָלִי (בזאת מתבטלת קביעה קודמת שהסופית היא ־תִי).

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

2. שם כולל של מלחים המשמש שם עצם יקבל את הסופית ־ָט, כגון אָצֵטָט, אוֹקְסָלָט (על פי קביעה קודמת).

כימיה אי־אורגנית

3. האניון בחומצה חמצנית אי-אורגנית ובמלחיה (הנובעים מיסוד ששמו לועזי) יקבל את הסופיות: ־ָטִי לסיומת ic-, ־ִיטִי לסופית ous-. לדוגמה: חומצה כְּלוֹרָטִית – chloric acid, נתרן כְּלוֹרָטִי – sodium chlorate; חומצה כְּלוֹרִיטִית – chlorous acid, נתרן כְּלוֹרִיטִי – sodium chlorite.
(בזאת מתבטלת קביעה קודמת בחלק הראשון של סעיף 32.2 ב"כללים לקביעת שמות התרכובות בכימיה אי־אורגנית" שהסופית היא ־ָתִי או ־ִיתִי.)

הערה: אין שינוי בחומצות ובמלחים שהאניון שלהם נגזר משמות יסודות עבריים – חנקן, פחמן, זרחן, גפרית: חומצה חנקתית, נתרן חנקתי; חומצה גפרתית, דו־נתרן גפרתי; חומצה גפריתית, דו־נתרן גפריתי; חומצה זרחתית, תלת־נתרן זרחתי; חומצה זרחיתית, נתרן זרחיתי; חומצה פחמתית, דו־נתרן פחמתי.

4. שם כולל של מלחים המשמש שם עצם יקבל את הסופית ־ָט (על פי קביעה קודמת בחלק השני של סעיף 32.2).

[רמא]

ג. מילים בשימוש כללי

הַתְעָדָה	certification
קוֹמֶדְיַת מַצָּבִים, קוֹמֶדְיָה שֶׁל מַצָּבִים	sitcom
[רל] עָרוּץ (בשימוש הרווח בציבור; בצד אָפִיק)	channel
(רְשַׁמְקוֹל) כְּפוּל־קַלֶטֶת	double cassette (recorder)
לִוּוּי מֻקְלָט, מוּסִיקָה מֻקְלֶטֶת, בִּצּוּעַ מֻקְלָט [פסקול המושמע בעת הופעה של זמר או נגן]	play back
שִׁלְטוּט	zapping
הֲרִיגָה מֵאֵשׁ כּוֹחוֹתֵינוּ	friendly fire
הַשָּׁמָה חֲלוּפִית	outplacement
מִזְכֶּה [ציון שמו של אדם או של גוף שהשתתף בעשיית יצירה; מונח זה בא במקום המונח תִּזְכּוּר שנתקבל בישיבה ריד]	credit
[רלא] רְשִׁימַת הַמִּזְכִּים [בשידור]	roller
מִגְדָּר	gender
טֶלֶפוֹן נַיָּד [טלפון סלולרי]	
תָּאִי (כגון תקשורת תאית)	cellular
(מֶחְקָר) חָלוּץ [בעולם המחקר ובתחומים הדומים לו]; (תָּכְנִית) הֲרָצָה [בתקשורת]	pilot
[רלג] תַּקְרִיב	close up
וִילוֹן רְפָפוֹת [וילון פסים להגנה מפני השמש]	
סִדְרָה [בשידורי טלוויזיה]	series

האקדמיה ללשון העברית - מוגן בזכויות יוצרים

	serial	סִדְרָה הֶמְשֵׁכִית [בשידורי טלוויזיה]
	collage [Fr.]	הֶדְבֵּק [קולַז׳]
	integrity	יָשְׁרָה
[רלה]	Jaccuzzi	אַמְבַּט עִסּוּי [ג׳קוזי]
	talk-show	תָּכְנִית שִׂיחַ, מִשְׁדַּר שִׂיחַ
	insert	מִשְׁבָּץ [בתחום השידור]
	locker	תָּא נָעִיל, תָּא נְנִעָל
	single	חַד־שִׁיר [תקליט ובו שיר אחד או שיר מרכזי אחד ושיר נוסף]
		גַּנַּן ילדים, גַּנָּן [צורת הזכר של גננת בגן ילדים]
[רמ]		פְּנִימַאי (רופא פנימי)
		מִכְתַּב אָב, מִסְמַךְ אָב, טֹפֶס אָב, תַּקְלִיט אָב וכיו״ב [העותק המקורי שממנו משכפלים עותקים; כשהנסמך נקבה אפשר להשתמש ב׳אב׳ או ב׳אֵם׳, כגון קַלֶטֶת אָב או קַלֶטֶת אֵם]
	master card	
	disability studies	לִמּוּדֵי לְקוּת
		(ארוחת) קַח וָלֵךְ (גם בצירוף לנסמכים אחרים, כגון מִסְעֶדֶת קַח וָלֵךְ)
	take away	
[רמג]	milkshake	קָצִיף [אל הקָצִיף מצרפים סומך, כגון קציף חלב]
	paper cup (בצרפתית: manchette)	גְּבִיעוֹן נְיָר
		פַּנְדָּה [פאר׳]
	immobilizer	מַשְׁבֵּת (מָנוֹע)

שמות כלליים לתרופות על פי צורתן

	caplet	קַפְּלִיָּה
	lozenge	טַבְלִיַּת מְצִיצָה
	capsula	כְּמוּסָה (שינוי קביעה מקַפְסִית)
	chewable tablet	טַבְלִיַּת לְעִיסָה
[רמד]	effervescent tablet	טַבְלִיָּה תְּסִיסָה

	logging	רִשּׁוּם בַּיּוּמָן
	hostel	מְעוֹנִית
	insert	תְּחִיב
	paperweight	מַכְבֵּדָה
	pie	תַּמְלִיא
	telemarketing	שִׁוּוּק בַּטֶּלֶפוֹן
[רמו]	telemarketer	מְשַׁוֵּק בַּטֶּלֶפוֹן

מילים בתחום הטיפוס והגלישה

	absailing, abseiling, rappelling [Br.], rappeling [Am.]	גְּלִישַׁת חֶבֶל [סנפלינג]

גְּלִישַׁת קַנְיוֹנִים	canyoning	
חֵקֶר מְעָרוֹת, גְּלִישַׁת מְעָרוֹת וכיו״ב [הסומך קבוע – מְעָרוֹת, הנסמך משתנה על פי העניין]	caving	
טִפּוּס הָרִים [טיפוס לפסגות הרים]		
טִפּוּס חָפְשִׁי	free climbing	
טִפּוּס עֶזְרִים	aid climbing	
טִפּוּס סְלָעִים	bouldering	
טִפּוּס מְצוּקִים	rock climbing	[רמה]

האקדמיה ללשון העברית - מגן בזכויות יוצרים